

Plán Komunitného centra Handlová

Morovnianska cesta 1866/55, 972 51 HANDLOVÁ

Spracovali:

PhDr. Jana Polakovičová

Odborná konzultácia: PhDr. Monika Dessuet, MBA

Handlová, december 2023

1 HISTÓRIA

Nezisková organizácia Spokojnosť – centrum sociálnych služieb n.o. Prievidza je neverejným poskytovateľom sociálnych služieb na lokálnej a regionálnej úrovni od roku 2009. Poskytuje sociálne služby v zmysle zákona č. 448/ 2008 podľa § 24 písmenka d) prostredníctvom Komunitného centra Spokojnosť v Prievidzi, v ktorom sa realizuje komunitná práca s cieľom sociálnej inklúzie marginalizovanej rómskej komunity.

V komunitnom centre sa poskytuje pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, základné poradenstvo, preventívne aktivity, záujmová činnosť, komunitná rehabilitácia a pomoc pri príprave na školskú dochádzku.

Nezisková organizácia Spokojnosť – centrum sociálnych služieb n.o. Prievidza od roku 2024 svoje pôsobenie rozširuje aj do mesta Handlová.

Handlová vznikla zakladajúcou listinou kráľa Ľudovíta I. dňa 8. marca 1376, v ktorej dovolil osadníkovi Henrichovi Krickerovi, založiť na mieste zvanom Krásny Les stálu osadu. Spolu s Krickerom prišlo aj 200 nemeckých rodín. Obec získala v roku 1839 od cisára Ferdinanda I. mestské práva a právo organizovať štyri jarmoky v roku. Prvé záznamy o výskyte uhlia v oblasti pochádzajú z roku 1784. Baňa Handlová vznikla v roku 1906 a začiatok priemyselnej ťažby uhlia sa datuje od roku 1909. V súvislosti s rozvojom banskej činnosti začínajú okolo hlavnej štólne vyrastať potrebné objekty, a aj banícka kolónia s typizovanými stavbami na ubytovanie baníkov a ich rodín. Po II. svetovej vojne Handlová zaznamenala najväčší príliv obyvateľstva. Medzi nimi bolo aj veľké množstvo Rómov, ktorí prišli za prácou do bane z rôznych kútov Slovenska. Pri nástupe do práce dostali byty v lokalite baníckej kolónie, založili si rodiny a ich potomkovia do dnes žijú v meste Handlová.

Handlová je tretím najväčším mestom regiónu Hornej Nitry.

2 MAPOVANIE POTRIEB

V roku 2004 banícka kolónia dostala status Rómskej osady. V meste Handlová kontinuálne od roku 2005 sa realizuje terénna a komunitná práca s občanmi mesta z marginalizovanej rómskej komunity a s občanmi, ktorí sú ohrození sociálnym vylúčením alebo generačnou chudobou. Počas jednotlivých národných projektov prebiehalo pravidelne mapovanie potrieb v lokalite Rómskej osady. Z výsledkov jednotlivých mapovaní vyplynuli v podstate rovnaké potreby, ktoré najviac trápili občanov tejto lokality Handlovej.

3 VÝSLEDKY MAPOVANIA POTRIEB

Nakoľko Komunitné centrum Handlová začína svoju činnosť až v roku 2024 v ďalšej časti uvádzame výsledky mapovania potrieb z roku 2023, ktoré uskutočnili terénni sociálni pracovníci a zároveň i z nášho dlhoročného poznania podmienok života rómskych občanov v danej lokalite, z rozhovorov s nimi, čo ich hnevá, trápi a akú zmenu by si želali a očakávajú.

3.1 DEMOGRAFIA

Počet obyvateľov mesta Handlová v roku 2023 je 16 199. V porovnaní s rokom 2017 je to pokles o 920 obyvateľov. Od roku 2011 dochádza k poklesu počtu obyvateľstva.

Medzi obyvateľmi mesta dominuje veková kategória 30 až 59 rokov, 41,5 % z celkového počtu obyvateľov mesta. Ďalšou najpočetnejšou vekovou kategóriou je kategória 60 až 79 rokov (24,5 %). Podiel obyvateľov mladších ako 15 rokov je 16,5 %.

V meste Handlová žije viac žien (52,5%) ako mužov (47,5 %). V meste Handlová žijú prevažne Slováci (98,2 %). Ďalším najpočetnejším etnikom sú Rómovia s podielom 0,8 %.

Podiel obyvateľov s úplným stredným vzdelaním je 47,5 % a podiel obyvateľov s úplným základným vzdelaním je 35 %.

V meste Handlová je mierne nadpriemerný podiel obyvateľov s nižšími príjmami. V roku 2023 je podiel obyvateľov s príjmom do 1,5-násobku priemernej mzdy 42,5 %.

V lokalite baníckej kolónie (Rómskej osady) žijú Rómovia, ale i občania z majority. Podľa posledných zistení terénnych pracovníkov v lokalite žije 877 Rómov, ale podľa evidencie obyvateľstva na uliciach Fučíkova, Marka Čulena, Šmeralova, J. Vallu, Zápotockého, Ligetská má trvalý pobyt viac ako 1000 obyvateľov. Nesúlad vyplýva na jednej strane z faktu, že mladé rodiny odchádzajú bývať do podnájomov v rámci Handlovej, ale trvalé pobyty im zostávajú v bytoch u rodičov, na druhej strane mladí Rómovia odchádzajú za prácou aj mimo Handlovej, kde bývajú na ubytovniach, ale trvalé pobyty im zostávajú v domácnosti rodičov.

V rámci vzdelanostnej úrovne Rómov, máme v Handlovej aj vysokoškolsky vzdelaných ľudí, ale len málokto z nich zostávajú v Handlovej. Väčšina z nich odchádza mimo Handlovej do väčších miest alebo do zahraničia. Na druhej strane máme v lokalite najviac mladých ľudí, ktorí majú len základné vzdelanie, alebo dokonca základnú školu končia v nižších ročníkoch a v štúdiu už odmietajú pokračovať na stredných školách.

3.2 FYZICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Rómska osada je situovaná na okraji mesta, západne od centra mesta Handlová. Tvoria ju ulice Zápotockého, Šmeralova, Fučíkova, Marka Čulena, Jána Vallu a časť ulice Ligetská.

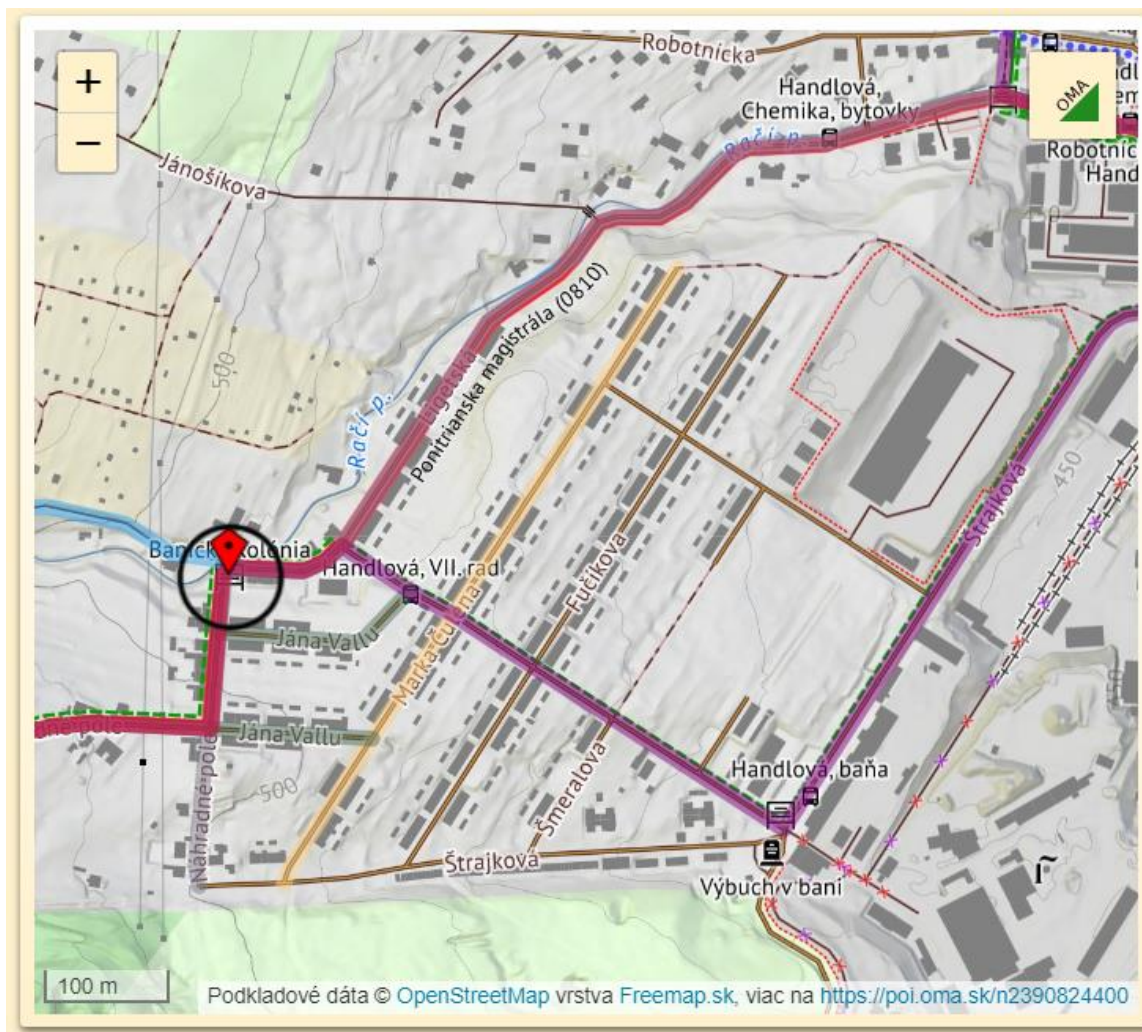
Obrázok 1 Mapa baníckej kolónie s vyznačenými ulicami

Zdroj: <https://handlova.oma.sk/u>

Obrázok 2 Širší pohľad na lokalitu baníckej kolónie aj s príslahlou zástavbou

Zdroj: <https://handlova.oma.sk/u>

Z východnej strany hranicu rómskej osady tvorí ulica Štrajková a závod na výrobu plastových okien Alusolid, s.r.o. Handlová. Z južnej strany je hranicou tiež Štrajková ulica, zo západu je hranicou časť ulice Ligetská a Račí potok. Zo severnej strany je hranicou Ligetská ulica a závod MAT obaly, s.r.o. Handlová.

Jednotlivé ulice vytvárajú rady, s domami po oboch stranách ulíc s výnimkou ulice Šmeralova, kde sú domy len na jednej strane ulice. V minulosti obyvatelia nehovorili, kde bývajú podľa názvov ulíc, ale podľa radov. Starší obyvatelia to používajú aj v súčasnej dobe.

V deväťdesiatych rokoch minulého storočia bolo zbúraných niekoľko kolónií v 1., 2., 3.,

4. rade a mesto Handlová plánovalo vytvoriť v týchto miestach priemyselnú zónu. V uvedenom čase bol vybudovaný závod Alusolid, s.r.o. Handlová. Iné závody a podniky nemali záujem o priestor na začatie podnikania. Po zbúraných domoch zostali len neudržiavané trávnaté plochy.

Pre banícku kolóniu sú charakteristické domy (kolónie), kde v každom dome je 6 obytných jednotiek. Niekoľko kolónií má len 3 obytné jednotky (tzv. dvojkolónie), ktoré boli postavené pre úradníkov a majstrov (štajgrov). V priebehu posledných dvadsiatich rokov boli zbúrané niektoré kolónie, ktoré mali narušenú statiku.

Súčasný stav počtu kolónií a bytových jednotiek, ktoré sú v správe Mestského bytového podniku Handlová, s.r.o.:

Ulica	Počet kolónií	Počet bytových jednotiek
Zápotockého	1	3
Šmeralová	4	15
Fučíkova	26	117
Marka Čulena	17	79
Jána Vallu	8	25
Ligetská	4	17

Na uliciach Marka Čulena, Jána Vallu a Ligetská je viac kolónií, ale byty v nich sú odkúpené do osobného vlastníctva.

Počet obyvateľov na jednotlivých uliciach (rozdelené na deti a mladistvých do 18 rokov a dospelých)

Ulica	Deti a mladiství do 18 rokov	Dospelí	Spolu
Zápotockého	2	7	9
Šmeralová	26	42	68
Fučíkova	112	262	374
Marka Čulena	106	189	295
Jána Vallu	31	48	79
Ligetská	23	29	52
SPOLU	300	577	877

V lokalite sú dva druhy bytových jednotiek. Základ tvorí kuchyňa, obývacia izba, špajza a v niektorých bytoch je aj podkrovná izbička. Vo väčšine bytov si nájomníci na vlastné náklady zo špajze prerobili kúpeľňu a toaletu. Pôvodne boli v kolónií len suché záchody na dvore (pre tri bytové jednotky 1 suchý záchod). V kuchyni bola zavedená voda (len studená) a odpad z umývadla viedol do mestskej kanalizácie. Postupne, ako si jednotliví nájomcovia na mestskú kanalizáciu napájali toalety a kúpeľne dochádza často k upchávaniu kanalizácie a cez šachty na uliciach často vytekajú splašky po ulici.

Takmer každá domácnosť je pripojená na elektrickú energiu. Tí, čo majú dlh voči dodávateľom napoja si elektriku svojpomocne na suseda. V lokalite baníckej kolónie 100% domácností vykuruje pevným palivom (drevom, briketami).

Obrázok 3 Radová zástavba v lokalite

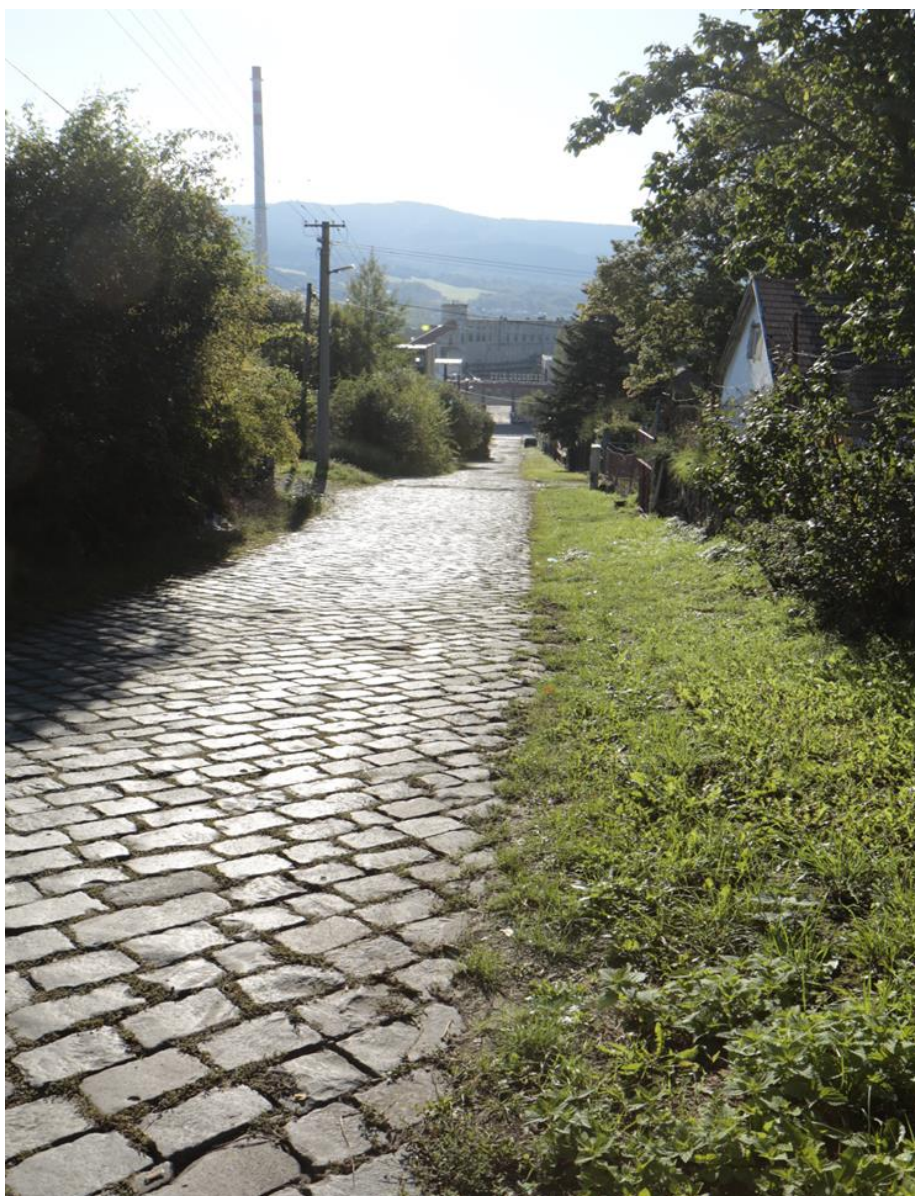

Priamo v baníckej kolónii, na ulici Ligetská, je obchod, v ktorom majú okrem chleba a pečiva aj mlieko, mliečne výrobky, mrazené výrobky, salámu a párky, hygienické a čistiace potreby. V obchode pracujú dve ženy, ktoré žijú priamo v lokalite.

Občania z lokality však radšej nakupujú v meste (vzdialenosť cca 900 m – 1,5 km) v obchodoch Jednota, Sama, Billa. Často chodia na nákupy aj do Lidla (vzdialenosť 2,5 km), kde chodia väčšinou mestskou hromadnou dopravou.

Obrázok 4 Prístupová cesta do lokality od areálu Bane Handlová

Cez banícku kolóniu chodí každú hodinu mestská hromadná doprava a v rámci kolónie sú tri zastávky (Ligetská, Marka Čulena, Štrajková).

Odvoz komunálneho odpadu z lokality zabezpečuje spoločnosť Hater Handlová, s.r.o.. Na každej ulici je stojisko pre veľkoobjemný kontajner, ktorý sa pravidelne 1 krát počas týždňa odváža. Na ulici Fučíkova sú rozmiestnené menšie kontajnery, ktoré sú tiež 2 krát v týždni vysypané. Napriek týmto opatreniam na mnohých miestach sa vytvárajú čierne skládky. Najviac znečistenými sú svahy medzi ulicami Marka Čulena a Ligetská, kde občania vyhadzujú odpad dole kopcom (igelitové tašky s odpadom, staré gauče, dokonca chladničky, polámané detské kočíky a pod.). Ku každej kolónii patrí spoločný dvor a k bytovým jednotkám aj „záhradka“. Málokto už tieto záhrady využíva na pestovanie zeleniny alebo kvetov, väčšinou sú to len plochy plné odpadu.

3.3 INŠTITÚCIE

V Handlovej pracujú dvaja pediatri a štyria obvodní lekári pre dospelých. Zdravotný stav rómskej populácie sa za posledných 20 rokov rapídne zhoršil. Väčším problémom sa však javí skutočnosť, že v posledných rokoch sa rómskym matkám rodia deti so závažnými ochoreniami (ľadviny, problémy s očami, alergie, a pod.) a veľa detí má diagnostikované ADHD. V Handlovej má sídlo aj Nemocnica Agel Handlová, v priestoroch nemocnice pracuje aj niekoľko odborných lekárov (diabetológ, neurológ, pľúcny lekár, chirurg). V meste pôsobí aj psychiater.

Na území mesta sú štyri základné školy. Najviac detí z rómskej komunity navštevuje Základnú školu na ulici Morovnianska cesta 55, Handlová, ktorá je od baníckej kolónie vzdialená približne 1,5 km. V centre mesta sa nachádza Špeciálna základná škola, ktorú navštevuje cca 35 detí. Časť detí navštevuje ak Základnú školu na ulici Školská, ktorá je vzdialená od komunity cca 2,5 km. Deti do tejto školy dochádzajú autobusmi, taxíkmi alebo ich vozia rodičia autami. Najväčším problémom školopovinných detí je nielen vysoký výskyt sociálno-patologických javov, ale aj skutočnosť, že rómske deti často končia základnú školu v siedmom alebo ôsmom ročníku a v štúdiu na strednej škole (ani dvojročnej) už nepokračujú. Vzdelanostná úroveň rómskych detí je na nízkej úrovni a celkovo musíme konštatovať, že vzdelávanie detí nie je prioritou ani pre rodičov.

V centre mesta je základná umelecká škola, centrum voľného času, knižnica a dom kultúry. Nemáme žiadnu vedomosť, že by tieto inštitúcie navštevovali rómske deti alebo dospelí.

Na Základnej škole Morovnianska cesta 55, Handlová majú kanceláriu terénni pracovníci zapojení do projektu Spolu pre komunitu.

3.4 NEFORMÁLNE SOCIÁLNE ŠTRUKTÚRY

Rómsku komunitu v Handlovej tvoria:

1. Starousadlíci – Rómovia narodení v Handlovej (dnes veková kategória od 60 – 80 rokov), muži pracovali v Bani Handlová, ženy sa starali o maloleté deti.
2. Pristáhovalci – v 50 až 70 rokoch 20. storočia prišlo do Handlovej veľa Rómov z východného a južného Slovenska, prichádzali za prácou v Bani Handlová, boli im pridelené byty v baníckej kolónii. Za chlapmi následne prišli aj ich ženy s deťmi. V Handlovej sa im narodili ďalšie deti, vnúčatá a Handlová sa stala ich domovom.
3. Pristáhovalci za posledných 20 rokov – v tomto období prichádzali do Handlovej väčšinou Rómovia zo Žiaru nad Hronom, Banskej Bystrice, východného Slovenska, z Českej republiky. Sú to Rómovia vo vekovej kategórii 20 – 50 rokov a do Handlovej prichádzajú za svojimi životnými partnermi.

V roku 2007 na území mesta Handlová pôsobili 4 Rómske občianske združenia :

OZ SUNO ROMA, predseda/konateľ : Dušan Cicko,

OZ PARADI ROMA, predseda/konateľ : Gabriel Paradi,

OZ ROSA – spoločnosť rómskych detí a mládeže, predseda/konateľ : Dagmar Kumanová,

OZ – AMÁRO GÓDI, predseda/konateľ : Monika Ištaková, Andrej Eichenbaum,

V Meste Handlová nikdy neexistoval prirodzený vodca (líder) komunity, čo je vzhľadom na postupnú migráciu členov komunity a silné rodinné klany pochopiteľné. Pri počte Rómov v Handlovej bol počet rómskych občianskych združení vysoký a spolupráca medzi nimi nebola žiadna. Predstavitelia jednotlivých občianskych združení boli predstavitelia „najsilnejších“ rodín v meste. Rivalita medzi rodinami sa následne prejavila ako rivalita medzi jednotlivými občianskymi združeniami, každý chcel podporu mesta a jednotlivých inštitúcií len pre seba a „svojich“ . Z rómskych občianskych združení už v súčasnej dobe nepracuje ani jediné. Rodinné klany zostali, i keď ich pôsobenie na ostatných obyvateľov je nižšie, nakoľko mladí ľudia vytvárajú partnerské vzťahy bez ohľadu na to, do ktorej rodiny ich partner patrí.

Dobré susedské vzťahy sú rozdielne podľa jednotlivých kolónii. V niektorých kolóniách si susedia pomáhajú a znášajú sa, v iných si nevedia prísť ani na meno, udávajú sa navzájom, robia si vyslovene do prieku a poukazujú na chyby toho druhého.

Inakosť kultúry rómskej menšiny i celkový spôsob života Rómov majorita často vníma negatívne a prevláda u nej názor, že značná časť Rómov sa nechce alebo nevie adaptovať na spoločenské normy. Mnohí ľudia majú negatívne skúsenosti s Rómami a tie často zovšeobecňujú a robia z nich ďalekosiahle závery. Rómovia majú k majorite oveľa priaznivejší vzťah a ich sociálny dištanc voči majorite je nižší. Sami seba chcú vnímať ako súčasť majority a v tom sa premieta i kríza identity Rómov.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že záujem Rómov o veci verejné je nízky. Vo volebnom okrsku na Bani Handlová, kde patria aj ulice z rómskej komunity, je účasť v každých samosprávnych voľbách jednou z najnižších účasť v rámci mesta. Od roku 1991 rómska komunita v Handlovej nemala v komunálnych voľbách žiadneho kandidáta rómskeho pôvodu.

Mieru nezamestnanosti v Rómskej komunite nedokážeme presne špecifikovať. Pri sčítaní obyvateľstva v roku 2021 bola miera nezamestnanosti v meste Handlová 5,15%. Pokiaľ by sme vychádzali z údajov ÚPSVaR Prievidza, tak v okrese Prievidza je miera nezamestnanosti cca 4 %. V Rómskej komunite je na úrade práce evidovaných približne 130 občanov z komunity, väčšinou ženy. Muži evidovaní na ÚP buď odrábajú aktivačné práce (len 4 muži - rodiny, ktoré sú v hmotnej núdzi) ostatní majú dohody o vykonaní práce v rôznych stavebných firmách. Nezamestnanosť medzi ženami je vyššia, ale v mesiacoch október – december 2023 sa znížila, nakoľko sa cca 15 žien zamestnalo vo firme SaarGummi Slovakia, s.r.o. Dolné Vestenice.

3.5 POTREBY, PROBLÉMY, SNY

Z dôvodu, že Komunitné centrum Handlová začína svoju činnosť až v máji 2024 a mapovanie potrieb Rómskej komunity sme urobili na základe mapovania terénnych pracovníkov a na základe dlhoročných znalostí a skúseností s prácou s Rómami, nevieme presne špecifikovať problémy, ktoré väčšina obyvateľov považuje za najpálčivejšie.

Z rozhovorov a žiadostí, v ktorých sa obyvatelia obracajú na mestský úrad alebo inštitúcie mesta však vieme, že problémom v baníckej kolónii sú čierne skládky odpadu, sociálno-patologické javy nielen u dospelých, ale hlavne u mladistvých a maloletých detí.

Prvou úlohou, ktorú budú musieť pracovníci Komunitného centra Handlová realizovať v prvých mesiacoch bude podrobné mapovanie potrieb komunity a motivácia členov komunity na participácii pri riešení zistených problémov a napĺňaní očakávaní a zlepšovaní kvality života obyvateľov v danej lokalite.

3.6 CIELE A ÚLOHY KOMUNITNÉHO CENTRA HANDLOVÁ

Vízia

Komunitné centrum Handlová sa stane živým a inkluzívnym priestorom, ktorý spája ľudí a poskytuje im príležitosť pre osobný a kolektívny rast. Chce byť srdcom komunity, kde je každý vítaný, podporovaný a prijímaný s rešpektom ostatných. Komunitné centrum Handlová bude poskytovať sociálne služby v zmysle zákona 448/2008 Z.z. Zákona o sociálnych službách na vysoko profesionálnej odbornej úrovni a podľa potrieb svojich klientov rozšíri svoje služby

o špecializované poradenstvo. Bude ponúkať ľuďom zo všetkých vekových skupín rozmanité programy od vzdelávania, kultúry, dobrovoľníctva, zdravého životného štýlu, starostlivosti o maloleté deti až po zvýšenie participácie klientov komunitného centra pri riešení vlastnej rodinnej a sociálnej situácie. Komunitné centrum bude miestom, kde sa rozvíjajú nové priateľstvá a kde sa udržujú tradície a oslavujú sa spoločné úspechy. Budeme pružne reagovať na potreby a záujmy našej komunity a budeme spoločne pracovať na dosiahnutí našich cieľov. Našou víziou je vytvoriť miesto, kde sa každý cíti ako súčasť veľkej rodiny a kde sa komunita rozvíja do budúcnosti s nádejou a optimizmom.

Pri stanovení cieľov a úloh sme použili SMART metódu. Stanovené ciele sú špecifické (jasne definované čo chce KC dosiahnuť), merateľné (v KC existujú spôsoby ako sledovať pokrok a zhodnotiť výsledky), dosiahnuteľné (KC má zdroje, schopnosti a motiváciu na dosiahnutie výsledkov), relevantné (sú v súlade s víziou KC), časovo obmedzené (KC si stanoví termín na dosiahnutie cieľov a ich vyhodnocovanie).

Dlhodobé ciele

Komunitné centrum Handlová sa stane:

1. **Medzikultúrnym a multietnickým centrom** – bude predchádzať diskriminácií, podporí rôznorodosť a kultúrne porozumenie, stane sa mostom medzi rôznymi etnickými skupinami, posilní vzťahy medzi nimi, podporí toleranciu, bude eliminovať predsudky a stereotypy, stane sa centrom pre kultúrne akcie, ktoré obohatia život komunity.
2. **Centrom pre vzdelávanie a inováciu** – umožní prístup k vzdelávaniu pre deti, mladých dospelých a dospelých, podporí schopnosti pre digitálnu éru, podporí vzdelanie detí a mladých ľudí v oblasti technológií, programovania a digitálnej gramotnosti.
3. **Centrom prevencie a zdravia** – cieľom bude predchádzať a znižovať vysoký počet sociálno-patologických javov u mladistvých a maloletých v komunite, zameria sa na zdravotné programy, ktoré pomôžu komunite žiť zdravý a aktívny životný štýl.
4. **Centrom pro dobrovoľníctvo a komunitnú angažovanosť** – bude motivovať ľudí z komunity i majority, aby sa zapojili do dobrovoľníckych aktivít, a tak prispievali k blahu komunity.
5. **Ekologickým a udržateľným centrom** – bude propagovať recykláciu, starostlivosť o životné prostredie, bude vzorom pre správanie sa ľudí v komunite.

Čiastkové ciele

- ✓ Zvyšovanie vedomostí a aktívna podpora v oblasti dodržiavania základných ľudských práv,
- ✓ Zlepšenie vzájomných vzťahov medzi obyvateľmi samotnej komunity,
- ✓ Podpora komunitného života a hrdosť na svoju identitu,

- ✓ Aktívne zapojenie sa členov komunity pri riešení komunitných problémov,
- ✓ Zvýšiť záujem rodičov i detí o vzdelanie a sebarealizáciu v budúcnosti,
- ✓ Posilniť zodpovednosť jednotlivcov za vlastný rozvoj a následne za rozvoj celej komunity,
- ✓ Sprostredkovanie kontaktov medzi členmi komunity a zástupcami verejnej a komunálnej správy a inštitúciami v ich pôsobnosti, odborníkmi z oblasti vzdelávania, zdravia, práva, kultúry, športu a dobrovoľníctva, s tretím sektorom a podnikateľským sektorom s cieľom aktívne participovať pri riešení ekonomických a sociálnych problémov jednotlivcov i celej komunity.

Stratégia na dosiahnutie cieľov

- ✓ presadzovanie žiadanej ekonomickej a sociálnej zmeny v komunite,
- ✓ sociálna inklúzia vo vzťahu k vylúčeným komunitám,
- ✓ podpora medzietnického dialógu, rôznorodosti a tolerance,
- ✓ eliminácia etnických predsudkov a stereotypov
- ✓ podpora sociálnej súdržnosti na lokálnej úrovni.

Prostriedky inkluzívnej stratégie

- ✓ formálne i neformálne vzdelávanie detí, mladých dospelých i dospelých,
- ✓ osvetové aktivity,
- ✓ motivačné besedy pre deti, mladých dospelých,
- ✓ rozvoj rodičovských zručností,
- ✓ nácvik pracovných zručností pre dlhodobo nezamestnaných,
- ✓ individuálny mentoring a tútoring,
- ✓ zvyšovanie dôvery vo vlastné schopnosti jednotlivcov a celej komunity v spoločenskej, ekonomickej, duchovnej oblasti,
- ✓ sociálne poradenstvo (základné poradenstvo, špecializované poradenstvo, ochrana práv a právom chránených záujmov),
- ✓ vytváranie siete vzájomnej pomoci,
- ✓ zapájanie dobrovoľníkov a neformálnych lídrov z komunity,
- ✓ posilňovanie susedských vzťahov,
- ✓ rokovania s predstaviteľmi formálnej moci.

SWOT analýza

Slabé stránky	Silné stránky
<ul style="list-style-type: none"> • lokalita je zaradená do asanačného pásma, zastaralý bytový fond a kanalizácia, často v havarijnom stave, • neschopnosť niektorých rodín hospodáriť s finančnými prostriedkami, dlhodobá neschopnosť plniť svoje záväzky voči MsBP a mestu, • záškoláctvo, • školský systém nezodpovedá potrebám a povahovým vlastnostiam rómskych detí, je nedostatočne atraktívny, • nízka pripravenosť detí na školu, • nedôvera voči škole ako inštitúcii (vnímajú ju represívne), • formálna spolupráca rodičov a školy, • prevláda nezáujem rodičov o zvyšovanie vzdelania svojich detí, • záhradky plné smetí, neporiadok v uliciach a existencia čiernych skládok, • veľký počet voľne sa pohybujúcich psov • zanedbaná hygiena v niektorých rodinách, zlé stravovacie návyky, vyšší výskyt infekčných ochorení, nevedomosť o zdravotných rizikách, • slabá motivácia zamestnať sa zo strany Rómov a slabá motivácia inštitúcií Rómov zamestnať, • čierna práca, • vysoký počet ľudí s nízkym vzdelaním, • neochota zvyšovať si kvalifikáciu, • časť nezamestnaných sa zmierila s poberaním sociálnych dávok a nemá záujem pracovať, • existencia predsudkov zo strany majority i zo strany Rómov, • rodinné klany (rivalita) – chýbajú prirodzení lídri, • nerozvinuté vyššie potreby, • sebauvedomovanie si Rómov je slabé, • nízky záujem o veci verejné, • problém migrácie (prísťahovalci z iných miest), • ponuka voľnočasových aktivít v meste nevychádza z potrieb rómskych detí, • vyššia miera kriminality v lokalite, • existencia sociálno-patologických javov, • úžera, • nedostatok pripravených ľudí, ktorí by sa venovali deťom vo voľnom čase – dobrovoľníctvo, 	<ul style="list-style-type: none"> • záujem o budúcnosť - postupná premena – aktívnejší prístup niektorých k riešeniu budúcnosti, • zníženie záškoláctva v poslednom období, • zaradenie všetkých detí vo veku 5 rokov do predprimárneho vzdelávania, • zlepšenie starostlivosti o deti do 6 rokov – uvedomovanie si zodpovednosti matiek, • zvýšený počet žien z lokality zúčastňujúcich sa na aktivačných prácach, • mobilita za prácou, • zvýšený počet živnostníkov v lokalite, • existencia silného potenciálu rómskej kultúry, • existencia terénnej sociálnej práce, • miesta preventistov na MsP a OO PZ

Ohrozenia	Príležitosti
<ul style="list-style-type: none"> • hrozba straty bývania, prístupu k elektrickej energii a vykurovaniu v súvislosti s neplatením za služby, • neexistencia legislatívy na zisťovanie údajov o rómskej komunite na zdravotnícke účely a prijímanie opatrení, • vplyv a prepojenie sociálno-ekonomickej úrovne rodín na dosiahnutý stupeň vzdelania rómskych detí a mládeže, • zvyšovanie vylúčenosti rómskej komunity v súvislosti so zlou ekonomickou situáciou, • nedostatočné financovanie vytvárania pracovných miest pre menej kvalifikovaných a nekvalifikovaných, • nezáujem a nezapojenosť súkromného sektora do riešenia nezamestnanosti Rómskej komunity, diskriminácia Rómov na trhu práce, • neprepojenie medzi inštitúciami, ktoré sa zaoberajú rómskou problematikou, • predsudky voči rómskej komunite, • hrozba možnosti duplicitného a neefektívneho pôsobenia v oblasti prevencie v dôsledku nízkej koordinácie spolupracujúcich inštitúcií, • paralyzovanie činnosti subjektov v oblasti prevencie v dôsledku nedostatočného financovania zo strany štátu, 	<ul style="list-style-type: none"> • záujem mesta o výstavbu nájomných bytov, • existencia strategických dokumentov a legislatívy v oblasti bývania, vrátane finančnej podpory, • multikultúrna výchova a spoločnosť, • využitie finančných zdrojov EÚ a grantové programy pre rozvoj rómskej kultúry, • prezentácia rómskej kultúry doma a v zahraničí, • dostupnosť a využívanie prostriedkov ESF pre riešenie uplatnenia sa Rómov na trhu práce, • vytváranie nových pracovných príležitostí aj pre ľudí s nižším vzdelaním, • postupné otváranie trhu práce v rámci EÚ, • rozvoj alternatívneho vzdelávania, dôraz na celoživotné vzdelávanie, • rovná šanca na zdravotnú starostlivosť na základe platnej legislatívy,

4 AKČNÝ PLÁN KOMUNITNÉHO CENTRA HANDLOVÁ

Problém/ potreba	Cieľ	Čiastkové ciele	Úlohy	Aktivity KC	Zodpovední	Zdroje	Ča harmo
Vytvoriť komunitné centrum, ktoré špecificky odzrkadľuje potreby rómskej komunity v oblasti vzdelávania, sociálno-ekonomickej inklúzie, kultúrnej integrácie, podporujúcej tak posilnenie celej komunity.	Zvýšiť zapojenie rómskej komunity v programoch KC o 25 % behom prvých 6 mesiacov, monitorovať účastníkov a zhodnocovať úspešnosť programov na základe ich spokojnosti a dosiahnutých cieľov.	Realizovať dostupné a prispôsobiteľné programy, ktoré rešpektujú špecifické potreby rómskej komunity, získať podporu od samotnej komunity a miestnych organizácií.	Poskytovať vzdelávacie programy pre rómske deti, mládež, dospelých, vytvárať príležitosti k dialógu medzi členmi komunity i medzi rómskou a majoritnou komunitou, podporovať kultúrne akcie.	osobné rozhovory v prirodzenom prostredí, návštevy v rodinách - mapovanie potrieb, vzdelávacie a kultúrne aktivity v KC, vypracovanie dotazníka - čo ma najviac trápi v komunite, vyhodnotenie dotazníka na spoločnom stretnutí,	zamestnanci KC/ pracovníci TSP/ členovia komunity	Projektová činnosť	marec /2 preho potrieb mes
Dobrovoľnícky program z radov komunity a majority	Za prvých 6 mesiacov získať pre prácu v KC 10 dobrovoľníkov (6 z radov samotnej komunity a 4 s majoritnej spoločnosti)	KC – priestor pre slobodné vyjadrenie svojho názoru a predstavy o smerovaní a vedení komunity	Besedy, riadené skupinové rozhovory – priestor pre vzájomný dialóg medzi členmi komunity Osobné rozhovory s delegovanými zástupcami (dobrovoľníkmi)	Stretnutia členov komunity – komunikácia, čo by mali robiť dobrovoľníci, v čom očakávajú zlepšenie vzťahov v komunite, Osobné rozhovory so zástupcami jednotlivých rodín, Voľba Rady KC	zamestnanci KC/ pracovníci TSP/ členovia komunity i majority	Projektová činnosť	marec /2 prehod 3 a 6 m

<p>Nepravidelná dochádzka detí do školy, vzdelávanie detí nie je hodnota pre rodičov, vysoký počet detí končiacich ZŠ v nižších ročníkoch</p>	<p>Zvýšenie počtu maloletých detí na pravidelnom vzdelávaní, Vzdelanie – základ lepšej budúcnosti</p>	<p>zlepšiť dochádzku maloletých detí do ZŠ a SZŠ, motivovať rodičov k pravidelnej dochádzke detí, eliminácia sociálno-patologického javu - záškoláctvo</p>	<p>motivačné rozhovory s rodičmi o potrebe vzdelávania, pomoc pri sprevádzaní detí do školy, pomoc pri odstraňovaní nedostatkov v učení, posilnenie pocitu úspešnosti detí - príklad pre ostatných, ukončenie základnej školy v 9. ročníku</p>	<p>rozhovory s rodičmi, deťmi, motivácia, sprevádzanie pracovníkmi, pravidelná príprava detí na vyučovanie, pomoc deťom v prípade reparačtú, zapojenie rodičov do prípravy - zlepšiť ich schopnosti pomôcť deťom pri vzdelávaní</p>	<p>zamestnanci KC/ pracovníci TSP/ učitelia ZŠ MC/ deti a rodičia</p>	<p>Projektová činnosť</p>	<p>marec : 2 preho v 0 a 0</p>
<p>Zlepšenie sociálno - ekonomického postavenia rómske komunity, zlepšenie kvality života</p>	<p>zvýšenie príjmov rómskych obyvateľov, zvýšiť záujem ľudí z lokality o pravidelnú a dlhodobú prácu, zamedziť ohrozeniu stratou bývania - plnenie si povinností voči správcovi bytov</p>	<p>učiť klientov napísať si žiadosť do zamestnania, motivačný list, životopis, vyhľadávať pracovné ponuky na internete, sprostredkovanie komunikácie so správcom bytov, zodpovedný prístup k plneniu si povinností</p>	<p>stretnutia so záujemcami o prácu, motivácia zvýšiť si finančnú sebestačnosť, výmena skúseností - dobré príklady praxe, sprostredkovanie mediácie medzi klientom a správcom bytového fondu</p>	<p>dva krát v týždni stretnutia v KC so záujemcami o prácu, vzdelávanie v práci na počítači, orientácií sa na internete, využitie znalostí práce s technikou detí záujemcov, základné poradenstvo - predchádzanie straty bývania skupinové stretnutia</p>	<p>zamestnanci KC/ závody a podnikatelia v okrese Prievidza/zamestnaní členovia komunity, záujemcovia o prácu a ich deti/ pracovníci MsBP Handlová</p>	<p>Projektová činnosť, ponuky práce zamestnávateľov, plagáty, ponukové listy, počítače, prístup na internet</p>	<p>marec : 2 preho v 0 a 1</p>
<p>Zlepšenie kvality života v lokalite - ochrana zdravia a zdravý životný štýl, predchádzanie šíreniu infekčných ochorení,</p>	<p>Zlepšiť dostupnosť k zdravotnej starostlivosti, udržanie čistoty v okolí bytov, zdravá výživa pre maloleté deti, znižovanie patologických javov v rodinách</p>	<p>Zlepšenie starostlivosti o svoje zdravie, zdravie svojich detí a rodičov, chrániť životné prostredie v lokalite, bojovať proti fajčeniu u maloletých detí, požívaniu alkoholu a iných omamných látok, znižovanie prístupu maloletých k týmto látkam</p>	<p>dodržiavanie termínov na preventívne prehliadky maloletých detí, separácia odpadu a likvidácia čiernych skládok odpadu v lokalite, prevencia - užívanie alkoholu a omamných látok</p>	<p>základné a špecializované poradenstvo, preventívne prednášky s odborníkmi o zdravom životnom štýle, diskusie v skupinách a komunitné stretnutia motivácia k dodržiavaniu čistoty okolia, súťaž o najčistejší dvor ochrana životného prostredia</p>	<p>zamestnanci KC/TSP/preventisti z MsP, OO PZ, pediater, obvodný lekár, dobrovoľníci, média</p>	<p>Projektová činnosť, príspevok spoločnosti Hater, granty a projekty</p>	<p>marec : 2 preho v 0 a 1</p>

Zlepšenie vzťahov medzi rómskou a majoritnou komunitou v meste, zvýšenie pocitu spolupatričnosti a dôstojnosti u rómskych obyvateľov mesta	Zníženie počtu rasových a etnických konfliktov v meste, zvýšenie počtu rómskych obyvateľov mesta, ktorí sa cítia byť súčasťou mesta		V spolupráci s médiami a občianskou spoločnosťou podporovať budovanie pozitívneho obrazu rómskej komunity v očiach majoritnej spoločnosti	Vzdelávacie aktivity – základné ľudské práva, Antidiskriminačný zákon, kultúrne, športové aktivity, prezentácia v miestnych a okresných médiách	zamestnanci KC/ dobrovoľníci/učitelia/centrum voľného času/tretí sektor	Projektová činnosť, zdroje mesta, granty a projekty	marec : 2 preho v 0 a 1
---	--	--	---	--	--	---	-------------------------------------

4.1 VYHODNOTENIE AKČNÉHO PLÁNU

Akčný plán Komunitného centra Handlová sa bude vyhodnocovať v termínoch vyznačených v tabuľke pri jednotlivých potrebách/problémoch. Z vyhodnotenia plnenia jednotlivých úloh vyplynie aj potreba dopĺňania ďalších potrieb/problémov.

Na vyhodnotenie použijeme kvantitatívnu aj kvalitatívnu metódu.

Kvantitatívna metóda:

- ✓ počet zapojených obyvateľov komunity,
- ✓ počet zrealizovaných aktivít,
- ✓ počet užívateľov sociálnych služieb,
- ✓ vyhodnotenie otázok dotazníka pri zisťovaní potrieb,

Kvalitatívna metóda:

- ✓ budovať, rozvíjať a udržať pozitívny vzťah k svojmu okoliu,
- ✓ učiť sa zodpovednosti, pravidelnosti a vytrvalosti,
- ✓ rozvíjanie sociálneho uvedomenia sa,
- ✓ zlepšenie postavenia v spoločnosti,
- ✓ rozvoj praktických pracovných zručností, a návykov
- ✓ plánovanie rodinných financií - využiť skúsenosti osôb z MRK, ktoré hospodária vo svojej domácnosti efektívne

ZÁVER

Dokument Plán Komunitného centra Handlová je prílohou k Žiadosti o zapojenie sa do Národného projektu Terénna sociálna práca a komunitné centrá.

V teoretickej časti sme zhrnuli geografické údaje o meste Handlová a Rómskej osade v lokalite baníckej kolónie. V ďalšej časti uvádzame ciele, úlohy komunitného centra, SWOT analýzu súčasného stavu a stratégiu, ktorou chce komunitné centrum naplňovať stanovené ciele.

Záver tvorí akčný plán, so zadefinovanými cieľmi, úlohami, aktivitami. Akčný plán je živý dokument, ktorý sa bude dopĺňať podľa aktuálne zmapovaných potrieb komunity. Komunitné centrum bude flexibilne reagovať na potreby cieľových skupín, akceptovať ich rôznorodosť a aktívne ich zapájať do diania v spoločnosti vybudovaním kvalitných udržateľných aktivít.

V Handlovej dňa 28.12. 2023

.....
PhDr. Monika Dessuet, MBA.
štatutárna zástupkyňa n.o.